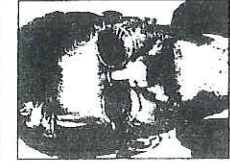

Kronik: Hvordan vil Anders Fogh Rasmussen få en stor og skeptisk befolkningsgruppe til at stemme for at styrke EU-fællesskabet, når regeringen selv underordner det andre hensyn, skriver Mogens Lykketoft som svar på Anders Fogh Rasmussens kronik 26. marts, hvor Fogh gjorde sig til talsmand for, at Danmarks langsigtede sikkerhedspolitiske interesser trives bedst i ly af USA.

Fogh dyrker falsk aktivisme...

AF MOGENS LYKKETOFT
Formand for Socialdemokratierne

I de seneste måneder har jeg ofte måttet understrege, at Danmark er for lille til at have mere end én udenrigspolitik. Jeg glæder mig da også over, at det ikke alene er lykkedes at nå til enighed om Danmarks bidrag til stabilitet i Irak efter krigen, men også i - al ubemærket - om et dansk bidrag til det europæiske konvent.

Det bedste udgangspunkt for det videre samarbejde i Folketinget er imidlertid en grundlæggende debat om præmisserne for dansk udenrigs- og europapolitik. Hvis vi gløder op med falske modsætninger og varetægtsregler, er det min påstand, at der, når støvet lagde sig, ville være basis for samling om et langt mere ambitiøst dansk bidrag til styrkelse af det europæiske samarbejde - både i Folketinget og i befolkningen.

Lad mig forklare lidt nærmere: Dansk udenrigspolitik har rykket sig meget langt siden gamle dages tilpasningspolitik. I dag bekender alle sig til, at det er et realistisk konsensus med følgende ræsonnement: Jeg citerer: »Danmarks sikkerhed er bedre garanteret af en supermagt i Nordamerika end af den skrøbelige og bevægelige magtbalance mellem Tyskland, Frankrig og Storbritannien« (Foghs kronik i Berlingske Tidende 26. marts 2003). Af samme årsag bør vi ifølge statsministeren heller ikke knytte de store forhåbninger til udviklingen af en fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik i Europa.

Udvalgte bygger på en meget ensidig og delvis forældet opfattelse af sikkerheden. Når det gælder Den Kolde Krigs hårde trusler om atomar adfærd og invasion, er det korrekt, at Europa stod i et absolut afhængighedsforhold til USA. Det samme gælder delvis i forhold til de mere håndslænde dele af kampen mod terrorisme, som vi eksempelvis oplevede i Afghanistan.

Når det gælder andre, bredere aspekter af mennehedens sikkerhed, er USA lige så afhængig af Europa, som Europa er af USA. Missilskibet kan ikke træde i stedet for ozonlaget - heller ikke over USA. De globale klimaproblemer vil også kunne mærkes i USA, men kan kun bremses i et globalt fællesskab, hvor Europa spiller hovedrollen.

Nye gennembrud i fremtidig handling og større global velstand kan alene gennemføres i partnerkab med Europa. Fremme af stabilitet og udvikling i de svageste dele

Hvis udgangspunktet er en så realistisk aktivisme, så kommer man ikke uden om Europa. Uanset hvor gode holdninger vi formulerer i dansk sammenhæng, skal påvirke omverdens udvikling. Og i EU finder man det tætteste samarbejde, Danmark har mulighed for at indgå i. Samtidig finder man i europæisk sammenhæng den stærkest mulige repræsentation af Danmarks traditionelle holdninger til verdensgang. Og det største potentiale for positiv påvirkning af den gældende verdensorden.

Denne pointe retter sig ikke alene mod den organiserede EU-modstands falske modsætning mellem

...og misbruger den udenrigspolitiske historie

egen skæbne og på verden omkring dem end vel nok nogensteds tidligere i historien. Hvorfor ikke benytte sig af det - både til fremme af egne interesser og vore forestillinger om et mere ideelt internationalt system?

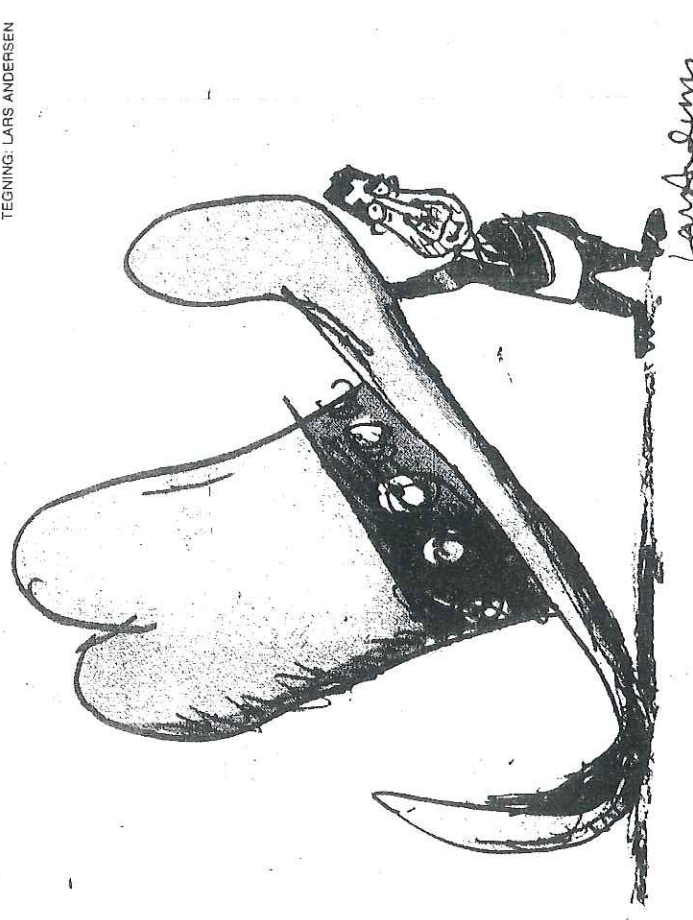
En mere aktivtisk dansk udenrigspolitik bør støttes, men der er grund til at advare mod den måde, Fogh søger de aktivtiske bestræbelser omsat i praksis på og også mod nogle af de præmisses, han bygger sin aktivisme på.

Det er her væsentligt at advare om, at det vigtigste krav til den bruger historien på, idet han glæmmer at fortælle, at dansk udenrigspolitik også tidligere havde stærke elementer af aktivisme i sig. Og ikke nok med det: Ved at glemme denne side af historien overser han, at han med sin nuværende politik kastar vrage på en aktivtisk linie, hvis formeste mål var at fremme småstaten Danmarks langsigtede interesser gennem opbygningen af internationalt retssamfund; en tradition som hans egen udenrigspolitik i øvrigt åbent bekender sig til (jf. interviewet i Berlingske Tidende 4. april).

Foghs yndlingskodeskive er den mangeårige radikale udenrigsminister P. Munch, hvis udtalelse fra 1905 om, at det vigtigste krav til det danske diplomati er, at det skal være sit yderste til, at vi kan leve så ubemærket som muligt, Fogh elsker at citere. Som ansvarlig uden-

rigsminister i 1930erne udviklede Munch et langt mere nuanceret syn på udenrigspolitikken end det gamle citat lader ane, jf. f.ig. indlæg i Fyens Venstreblad 1.10.1932: »... den passive udenrigspolitik, man havde ført indtil 1914, er nu et forbigående stadium, der ikke længere vender tilbage. (...) Der var nu i verden skabt en gensidig afhængighed, en gensidig forbindelse mellem staterne, som kaldte på en virksom udenrigspolitik i små som i store stater. (...) Sammen med andre stater, der står uden for størstedelen af verdensordenen, må Danmark yde sin indsats til løsning af de opgaver, i hvis navn Folketorbuudet blev skabt.«

TEGNING: LARS ANDERSEN

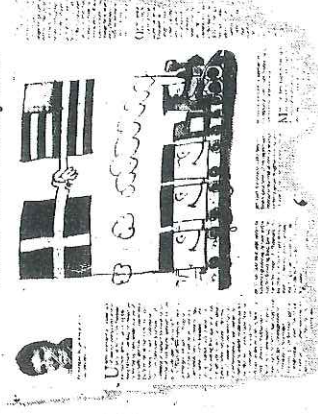
Lars Andersen

af klodsen, med den frodigste grundbund for terrorisme, folkvandring og eskalerende konflikter, ville være utænkelig uden Europas enorme indsats. Og så videre.

Når statsministeren alligevel vælgte at tilslutte sig Washingtons diktat fremfor muligheden for dialog gennem et fælles svar fra Bruxelles, er det mest en ny dansk folkestemning om EU - formentlig inden to år. Konventionen sprøbrød vil væk-ke anstød hos mange. Sker det ikke af sig selv, vil der blive puset til il-

Den danske aktivisme og europaisk konformitet. Men med samme kraft mod VK-regeringen, som statsminister Anders Fogh Rasmussen forsvarede for nylig sit brud med den udenrigspolitiske konsensus med følgende ræsonnement: Jeg citerer: »Danmarks sikkerhed er bedre garanteret af en supermagt i Nordamerika end af den skrøbelige og bevægelige magtbalance mellem Tyskland, Frankrig og Storbritannien« (Foghs kronik i Berlingske Tidende 26. marts 2003). Af samme årsag bør vi ifølge statsministeren heller ikke knytte de store forhåbninger til udviklingen af en fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik i Europa.

Hvad kan det nytte?

Den danske aktivisme og europaisk konformitet. Men med samme kraft mod VK-regeringen, som statsminister Anders Fogh Rasmussen forsvarede for nylig sit brud med den udenrigspolitiske konsensus med følgende ræsonnement: Jeg citerer: »Danmarks sikkerhed er bedre garanteret af en supermagt i Nordamerika end af den skrøbelige og bevægelige magtbalance mellem Tyskland, Frankrig og Storbritannien« (Foghs kronik i Berlingske Tidende 26. marts 2003). Af samme årsag bør vi ifølge statsministeren heller ikke knytte de store forhåbninger til udviklingen af en fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik i Europa.

Statsminister Anders Fogh Rasmussens kronik i Berlingske Tidende 26. marts

Danmark søger ly hos den dominerende magt og skyer ethvert initiativ, der udfordrer den etablerede verdensorden.

Set i det lys burde alternativerne til mit synspunkt kalde på fornyelse af den tilbageværende regeringens erkendelse af, at Danmark er nødt til at tage stilling til, om det er muligt at placere Danmark i hjørne for midten i amerikansk politik. Er kritikkerne af EU-samarbejdet virkelig mere skeptiske over

for europaisk end amerikansk indflydelse på rammerne for vort samfunds liv?

Disse spørgsmål kan måske forekomme abstrakte. Sagen er blot, at de meget snart må besvares i helt konkret form. Det europæiske konvent nærmer sig sin afslutning. Heretter følger i regeringskonference og dernæst en ny dansk folkestemning om EU - formentlig inden to år. Konventionen sprøbrød vil væk-ke anstød hos mange. Sker det ikke af sig selv, vil der blive puset til il-

Disse spørgsmål kan måske forekomme abstrakte. Sagen er blot, at de meget snart må besvares i helt konkret form. Det europæiske konvent nærmer sig sin afslutning. Heretter følger i regeringskonference og dernæst en ny dansk folkestemning om EU - formentlig inden to år. Konventionen sprøbrød vil væk-ke anstød hos mange. Sker det ikke af sig selv, vil der blive puset til il-

Disse spørgsmål kan måske forekomme abstrakte. Sagen er blot, at de meget snart må besvares i helt konkret form. Det europæiske konvent nærmer sig sin afslutning. Heretter følger i regeringskonference og dernæst en ny dansk folkestemning om EU - formentlig inden to år. Konventionen sprøbrød vil væk-ke anstød hos mange. Sker det ikke af sig selv, vil der blive puset til il-

Disse spørgsmål kan måske forekomme abstrakte. Sagen er blot, at de meget snart må besvares i helt konkret form. Det europæiske konvent nærmer sig sin afslutning. Heretter følger i regeringskonference og dernæst en ny dansk folkestemning om EU - formentlig inden to år. Konventionen sprøbrød vil væk-ke anstød hos mange. Sker det ikke af sig selv, vil der blive puset til il-

til at gå foran i den debat, der følger. Vi giver vores klare opbakning til regeringens virke for traditionelle danske interesser. Men vi mener også, tiden er inde til realistisk aktivisme, når det gælder positive krav til det nye Europas udvikling.

Eksempelvis indrømmer jeg gerne, at mit krav til stor effektivitet i beslutningsprocesserne i dag er mere betingelsesløst end for to år siden. Men også på specifikke lefter har det nye Europa brug for udvikling. Eksempelvis:

Vi må sikre, at det økonomiske samarbejde skaber rammerne for bedre beskæftigelse i Europa, såmt at der sker en revitalisering af Lissabon-processens bestræbelser på at sikre flere og bedre jobs. Økonomisk stabilitet er en nødvendighed. Men reel politisk og samfundsmæssig stabilitet kan ikke forenes med massearbejdsløshed. Det ved vi fra Irans Danmark. Derfor må Europa sætte sig højere mål.

Vi må arbejde offensivt for den hurtigst mulige afvikling af den nuværende landbrugspolitik, samt en kritisk gennemgang af EU's øvrige strukturpolitikker.

Vi må give vores tilslutning til en kraftig styrkelse af den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik. EU må optimere vilkårene for at spille sin naturlige rolle som verdenssamfundets progressive kraft i kampen for en globalt bæredygtig udvikling.

Vi må fastholde EU's rolle som foreningsmagt på miljøområdet og sikre, at miljøhensyn inddrages på tværs af alle politiktråde.

Vi må give vores tilslutning til et mere forpligtende og virksomt samarbejde om bekæmpelse af grænseoverskridende kriminalitet og handteringen af flygtninge og indvandrere.

Vi må tilsværeste den snævre økonomiske egeninteresse til fordel for større solidaritet med de nye medlemslande. Danmark må i de kommende forhandlinger om EU's budget indstille sig på rollen som netbidragsyder til fællesskabet efter artier som modtager. Vores forudsætning er, at de nye medlemslande fremstiller sig en rationel anvendelse af midlerne - og det må erkendes, at den som hovedregel ikke ligger i Danmark.

Allerede i 2001, som udenrigsminister, gjorde jeg mig til talsmand for større åbenhed, bedre demokratisk kontrol, forenkling og fremfor alt større effektivitet i fællesskabets beslutningsprocesser. Jeg pegede samtidigt på behovet for en styrket fælles opråden udadtil samt på nødvendigheden af en re-sonant politik i forhold til de nævnte politikker - herunder ikke mindst den stærkt problematiske landbrugspolitik.

Disse synspunkter har ikke tabt i vægt. Men udviklingen har skærpet min forståelse af, at det europæiske samarbejde ikke kan stå stille. Hvis ikke det bevæger sig fremad, vil det ganske automatisk glide tilbage. Framtvingning og svækelse af EU-samarbejdet er desværre i disse år fuldt lige så sandsynligt som samling og styrkelse.

Det gælder både udadtil og indadtil.

Dele af den udenrigspolitiske aktivisme i 2003 er derfor i sig selv helt i tråd med den danske tradition og burde være en helt naturlig ting, jf. tilsvarende bekendelser af 90ernes udenrigs- og statsministre. Den re-præsenterer langtfra noget nybrud i dansk politik.

Helt afgørende er imidlertid, at selve indholdet i den form for aktivisme, som Fogh ønsker at fremme, markant afviger fra de langsigtede målsætninger, der har karakteriseret den aktive del af den danske tradition. Det er i hvert fald tilfældet, hvis den uforbeholdne danske støtte til USA's Irak-politik skal tages som udtryk for den nye aktivisme.

Ikke alene i Irak-spørgsmalet, men også i en række andre sammenhænge modarbejder USA i dag opbygningen af faste internationale spilleregler med FN i centrum. Hvorimod de ledende EU-lande, som Fogh i kronikken hånligt tillægger gameldags magtbalance-tænkning, netop står for de modsatte synspunkter og gennem den europæiske integration har vist, at de også mener det i praksis.

Indrømmingen under USA's politik er derfor i modsstrid med årtiers danske bestræbelser på at erstatte magt med ret i international politik og styrke småstaters stilling. Regeringens linie er udtryk for, at langsigtede danske interesser bliver svøget, og at en ny form for tilpasningspolitik har vundet indpas.